

mer mig, at der ad den Vej vil opnaas saa meget, at dette Forsøg bør bringes til Udførelse.

Fremdeles udtalte det ærede Medlem sig om Arkitekternes Medvirken og var ogsaa i saa Henseende betænkelig. Jeg for mit Vedkommende nærer ingen Betænkelighed ved, at der tilbydes Nybyggere Arkitekthjælp, jeg tror, at de trænger til Arkitekthjælp; Haandværkerne har meget ofte for stor Indflydelse, og en Arkitekts Medhjælp, naar det er den rigtige Mand, vil gøre meget stor Nytte, men jeg er for saa vidt enig med det ærede Medlem i hans Syn paa Sagen, som jeg til syvende og sidst er af den Opfattelse, at det bør være Nybyggeren selv, der har Ansvaret for, hvor meget der bygges, vi maa meget være os mod en Ordning, hvorved man paatvinger Nybyggeren en Arkitekt, saaledes at han, hvis det senere bliver for dyrt, kan sige: Det er jeres Skyld, det er Arkitektens Skyld, jeg ønskede ikke at bygge saa dyrt. Derfor mener jeg, at en Arkitektgjælp maa aldrig være af den Beskaffenhed, at den fordyrer Bygningen, den skal tværtimod støtte Nybyggeren i Bestræbelsen for at gøre det saa billigt som muligt, men netop i Henseende til at billigøre Bygningen kan saadan Arkitektgjælp gøre stor Nytte.

Sluttelig kritiserede det ærede Medlem Hr. Mads Larsen, at Staten ikke i de enkelte Tilfælde brugte sin Forkøbsret, saaledes som jeg har nævnt i min Forelæggelsestale, og det ærede Medlem mente, det var forkert at tillade Brugerne at faa denne Overpris; det var sket ved Salg af Brug efter Loven af 4. Oktober 1919; disse Brugere var bekendt med, hvilke Betingelser de gik ind under, og de maatte vide, at det ikke var Lovgivningsmagts Hensigt, at de skulde have en særlig Fordel, som de kunde stikke i deres egen private Lomme. Jeg vil sige til det ærede Medlem, at det er ikke altid Konjunktursvingninger, her er Tale om, der er i de Aar, her er Tale om, ikke foregaaet særlig store Prisforskydninger, det, der er Tale om, er snarere Rentenedsættelse eller Rentefrihed for en begrænset Del af Beløbet, der er Skyld i, at de har kunnet opnaa en Overpris. Nu sagde det ærede Medlem: Det er det store ved Loven af 4. Oktober 1919, at de maa ikke tage Fordelen ved disse Konjunktursvingninger, og derfor har vi indsat den Bestemmelse, at Staten har Forkøbsret. Ja, det har det ærede Medlem Ret i, det lyder ogsaa godt i Teorien, men det ærede Medlem maa være klar over, at

hvis denne Bestemmelse lige saa vel som den Bestemmelse, der gælder efter den gamle Statshusmandslov, at de, naar de har faaet Byggetilskud, ikke maa sælge i de første 10 Aar, uden at Staten kan komme og tage det, skal gennemføres i de enkelte Tilfælde, forudsætter det, for at der skal være Retfærdighed, en Prøvelse i alle Tilfælde, det gaar ikke an, at Landbrugsministeren, naar han faar Indberetning om, at en Mand har solgt sit Hus og har stukket f. Eks. 4 000 Kr. i Lommen, siger: Det maa du ikke gøre, saa tager Staten Huset. Gør Landbrugsministeren dette i et enkelt Tilfælde, byder simpel Retfærdighed, at han skal prøve alle Tilfælde, hvor der er Tale om Salg, men det vil sige, at der skal ske en offentlig Vurdering i hvert enkelt Tilfælde, hvor en Bruger, hvad enten Bruget er oprettet efter den ene eller efter den anden Lov, naar det er med Tilskud eller Rentenedsættelse, ønsker at sælge af en eller anden Grund, og det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har Ret i, at der kan være saa mange Grunde, der er fuldkomment respektable, og som man maa bøje sig for. Det ærede Medlem vil se, at hvis vi gaar over til denne Fremgangsmaade, vil det i Virkeligheden betyde, at det er den samme offentlige Vurdering, som i Fæstetiden var enhver Fæsters Ret, der indføres paa ny, og saa sætter vi det Stempel paa dem, at de er Fæstere. Hvis de ønsker at fratænde i Utide, og det er rimeligt ogsaa, hvis deres Fratænden skyldes Dødsfald, skal der foretages en Vurdering af, hvad der skyldes deres eget Arbejde, og hvad man maa sige er tilvejebragt paa anden Maade, enten ved Statstilskud eller ved Konjunktursvingninger. Ganske den samme Ret havde Fæsterne, og det vil i almindeligt Omdømme betyde, at man sætter Fæsterstemplet paa dem. Hvis jeg havde været et saa slemt Menneske, som visse ærede Medlemmer her i Tinget mener, hvis jeg havde ønsket at gøre Loven af 4. Oktober 1919 meget ilde set, hvis jeg havde ønsket at give denne Lov, som jeg ikke er nogen Tilhænger af, Gift, saaledes at Folk vilde vende sig fra den, saa havde jeg faret frem med haard Haand overfor alt det og sagt: Ikke Tale om noget frit Salg, ethvert Salg skal undersøges til Bunds, om man ikke faar personlig Fordel ved det, det skal undersøges, hvad der skyldes eget Arbejde, hvad der skyldes Konjunkturerne o. s. v., og det sidste maa Staten have. Det har jeg nu ikke ønsket. Jeg er gaaet ind paa, at disse to Love skal have Lejlighed til at